

Convenio 169

de la

Organización Internacional del Trabajo sobre Pueblos Indígenas y Tribales en Países Independientes

Versión en Bribri

COSTA RICA
GOBIERNO DE LA REPÚBLICA

**CONSULTA
INDÍGENA**
COSTA RICA

**NACIONES UNIDAS
DERECHOS HUMANOS**
OFICINA DEL APOYO COMISIONADO

*América Central
Oficina Regional*

Yõnebutu, dabòm böyök kḭ kul, si teröl dawás 1989, ie'apa añil-pào kanē yějkuō kibiē yawōköl ie, ie'pa añi alpào' dabòm kùlyök e' yějkuō eyějtsa, siwō skel,si'sulitu 1991, yějkuō tēl ie'pa wā e' dabòm teryök e' blā kḭ.

ie'pa añi wōie selaalak kanē wōkḭ yawōköl ie.

Ibiyöyē' Ginebra wōkḭ kanē blā pa tso'elō e'pa tō e' biyöyēidil siwō kùl, si'teröl 1989 e' ke kḭ, mḭk mḭlkalak dabòm kùlyök elpàuk.

Iyi ulitanē sunē, ka blùblù pa banet, ena e' yēne yějkuō kḭ, ulitanēlak iyi bekeitsdakidil, elō ditsōpa ùlitane dichèiēne, 1957;

Se' dlō bekēitsuk pē' ùlitane a, inuköl, pē', ena kōs iyi tso' e' ujtēchök wakpa tso' ká ikuaki ikuaki kḭ, se' ujtēchō ena sikua siwa tso' ká ikuaki ikuaki kḭ, blùblù kḭ e' wakpa, ena iyi ùlitane tso' se' dlō tsatkōie.

I sauk tō ká blùblù ikuaki iyi yörke pali ká iaia 1957, ena wēs se' meneórke kekraē ká shkḭ blù kḭ e' ta sō bekeitse iyi pali yawōk-mele ká blùblù pa a sela a, i yōne kewe e' skōu ena iyi pali mújka.

Sō sawe tō se' pa kiána senuk wak dēl, se' iyi, se' inuköl wēs se' sēl ès, se' ujtō, se' siwa we se' tso' elō e' kiána se'pa kḭ meat wak dēl.

Sō i sawe tō tai ká tso' se' ká shkḭ blùblù kḭ elō e' kē dör ès, wēs i dör ká blùblù welē kḭ, welō se' siwa, se' ujtō, se' sēl, se' dlō e' wēs se' dör e' chōkewa dàarie;

I bekeitsuk ta se' dör ká ùlitane kḭ, ikuaki ikuaki welō se' sēl àdule, se' serke bua'è iyi wak dēl ta blē' ta ena sō yimabual kimela dö ká blùblùpa añies a.

Sō i sawe tō siwa wese tso' ia se' kimoie e' yō' Naciones Unidas(ká blùblù pa añi wō iëbak) Organización de las Naciones Unidas para la Agricultura y la Alimentación.(se' chōkō, se' inuköl e' añi wōiëbak e' wakpa) Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura.(se' siwa, se' ujtō, se' iyi ùlitane ujtēchök wakpa.) Organización Mundial de la Salud. (kapōli pa ujtēchök wakpa) Instituto Indigenista Interamericano(se' ujtēchök wakpa tso' ká ikuaki kḭ),e' kanēbla pa tō e' yawēke kekraē wēs diwō shkōe ès.

Ukōki ta yějko sawesō elō, siwa ùlitane kaneweke sō se'pa tsat-

kòie, 1957(sò shtàwē dabòm kī dabóm kī kùl(107), e' dör mīka ie'pa elpàolak e' ta, tkël yějkuö blà kī e' kite. Eukökī sō sawē tō ì kaneone ekéwā, e' atē bua'ē yějkuö blùblù yörkē ká blùblù pa a welö se' pa tso iā taiēmew, yějjuö e' dör se'pa serkelak ká ikuaki ikuaki kī ùlitane tsatkòie .

wes se' dör wak dël ès iānā kē se' chēwa pē' tso' tsatkīē sùlù ése ùlā a dawàs 1957 tō kalō o' ká dabòm böyök kī kùl, si' teröl 1989, yějkuö yōne ì' tō se' ditsōpa ùlitane tsatkēke. Ká bekeitsuk añijkēē , kos ditsōpa tso'e' shulòie bua'emewā, 1989:

BLA ÈT: SIWA WÑE.

Kitule 1.

1. yějkuö blùblù yōne ì' e'kaneweke yipa a?:

a) se' pa tso' ká blùblù ikuaki ikuaki kī, e' siwā,e' sël ,e' inuköl ena wes e'sekelak e'dör àdule wes pē' pa ès, se'pa sëlkelak wes se' wak dël ès ena wes se'pa siwā ès.

b) se' pa tülûlsen ká blùblù pa kī, mīka sō sawē tō ie'pa menéte ká iaiā, se'pa bák kewe e' ta, añies mīka kirërma tō se' kata' e'ta ie'pa atelak e' wakpa minia, mīka sō sawē tō se'pa wā ujtō, sël, inuköl, siwā e' min ie'pa wā, ena sëlkelak ká blùblùkī e'pa a.

2. Se'dlō ena wes se'pa dör e' kiānā sawē bua'ē ichöklē, e'shtàwēkesō iskiē iānā e'pa a yějkuö ì' kaneweke.

Sō ichàke “ká” yějkuö ì'kī, kē sō bekéitse tō e' dör sùlù tō se'pa ichàke, añies tā ká blùblù pa kī e'kē kiānē sawē sùlùē.

Kitule 2.

1. ká blùblù pa wökì kàwō tā iyì kalòuk en wa, iyì wē kanewekèsō ká ùlitane tā, e' kiānā wē yēsýēsē iānā kē se'pa sùlùl ena se'pa ajkònyk bua'ē.

2. ì yawèke e' kawōtā yawök maokule:

A) i saük bua'ē tō ká ùlitane kī ì yawèkesō e' kē sùlùna, ena so kanewe añijkē è ena kos siwā tso' kirërma wā e' dör se' pa ùlitane a añijkē è.

b) iyì ùlitane kaneyk dlō wā ká a se'pa tā, ie'pa siwā, sël,inuköl, ena wē se'pa sëlkelak e' dalöiök sela a kirërma kawōtā se' pa

ajkõnuk bua'ë.

c) ká wakpa kimuk, inuköl wá , ena ujtõ tso' kē dör bua'ë e' skökõü iàna tá se' se'sèl bua'ë yimabual tá ká blùblù kí

Kitule 3.

1. se' ká wakpa kawõ tá senuk dalõ tá ena añi dalõiök bua'ë yěj-
kuõ ì' kawõtá kaneuk ká blùblù kí yěsyēsē.

2. kē ì kaneukú sō en sulû wá, ena kē sō ì sawē tō se'pa weilke
siaē, yějkuõ ì' dör se'pa a senoie bua'ë wes se' pa dör ès, idil
kirërma tso' ká blùblù kí e' tō se' kíemeke iyì ùlitane wa.

Kitule 4.

1. kawõtá iyì mauk bua'ë se' pa kimoie, se' ùpa kimoie, se' iy-
ì, kane, se'siwa se' sèl wak dël ká wē kí kiàna ès.

2. iyì mànatke e'kē kaneukesō se' pa a se'sulûwoie, ena
kaneuke sō se'pa kimoie, ká wē kí kiàna e'pa tá.

3. se' pa kē sùlûrkē yějkuõ i wa ena ujtē wē kiàna kalõwe
bua'emewa ès se' sèlmi bua'ë.

Kitule 5.

Mika sō ujtē tso' yějkuõ ì' kaneukesō e' ta: a) Se' pa dlõ
kiàna ajkõnē, wes se' sèl, se' siwa ena se' ujtõ, se wak dël ká
wak dël iska tá ì è tso' sùlûuk eköl ena shutē e' kiana sawē añies.

b) se' kawõtá se'pa dlõ dalõiök, ì è yawèlâlâkidir ena ù pa tso' ká
e'kí sela a;

c) kiàna shtëka, yì pa kiàna kaneblök ká wē kiàna e' tá, ì è tso'
sùlûē e' saük ena e' shulök yěsyēsē, mika iyì yörke pali e'ta e'
ñala yulök sela a ishùloie wes i serkelak ena kane yörke pali.

Kitule 6

1. Mika sō ujtē tso' yějkuõ ì' kaneukesō e' tá se' wõki kibiē
kawõtá:

a) ditsöpa wē kiàna e'a ichàkøk, kanebla pa tá ena yì tō se' wõki
kibiē pa kímela e'tō kane yàweke bua'ë ichàkøköl ie, mika kirërma
siwa yörkele pali e' tá kawõtá ibiyõchök iàna kē se' pa sùlûlmi;

b) iyi kaneuk welö se' pa tö iyi mawemi bua'ë ta kë yì tö i tsiriwelâk, añijkëë wes kâ ikuaki tö mawë ès, añies ta iyi ùlitane kaneorke, ujtë yawökmele pali ena siwa yàwökmele pali e' a se' kiàna añies ujtë kalöuk añijkë è sela a;

c) se' pa tö iyi yawëke kane ie pali, ujtö pali sela a sö i kaneuweke e'a inuköl wa ikimimuk wejekë ki kiàlmi ejkë.

2. ì ichàkèke yëjkuö ì'ki e' dör en bua'wa ena añies wes iyi dör ès, iàna ès sö ujtë bua' yawëmi en bua'wa ena ès kane ate wes se' ki ikiàna ès ena wes sö ujtèchè ekàpi

Kitule 7

1. kâ wë ki kiàna e'tö ujtë yawëke wakpa tö iàna ès kë yì sùlûlmi, sö mawë ta kë se' sël sùlûlmi, se' iyi, se' ù tso', se' siwa, se' këlwa tso'sel se' ulà a, ena se' wakpa tö kane ùlitane sawëke, se' siwa sela a sawëke añies. Skà ta se' kawöta ì kaneuweke se' wöki kibië pa kâ tsitsil ena blûblû tö e' ujtèchèk añies wes iwakpa ès iàna kë se'a sùlûna.

2. se' sel, se' kane, se' ka apà saùk, se' siwa kâ ùlitane ki e' buàuk ena e' dör kewë kaneuwe mika sö iyi kaneuweke sela a. kane blûblû kaneuweke se' pa kâ ki e' kiàna sawë tö se' pa buàweidil.

3. kâ wöki kibië pa kawöta sauk tö, kâ ta'kekraë, i kaneuwekesö e' yàwëke se' pa ta echkàbë, ès sö sawemi tö wes se' pa serke, wes ujtë dör, wes siwa dör ena wes kâ wak dël ki ì yörke e' kë tö se' pa sùlûwë. Mika sö ikanewètke ta ì è ate e' ate mika sö kane blûblû pa yawëke e' sawo ie.

4. kâ wöki pa blûblû kawöta iyi mauk bua'ë se' pa ta, ès sö wë se' pa selkelak ena se' kâ wak dël e' ajkônemi ena sö tsatkëmi sela a.

Kitule 8

1. mika sö kirë siwa sawëke ena yawëke ena kirë wöki kibië pa kawöta yawök wë se' pa dör ekapi.

2. kâ ùlitane kawöta siwa ena ù pa tsatkök wes wak dël ès, mika se' tö i sawë tö siwa yöna kirë sak kâ blûblû ki, kâ bànet e' kë dör se' pa ùlitane a bua'ë e' tsö ie' pa sùlûuk e' ta kawöta e' buàukmele en bua'wa ena yulök ta wes sö shulemi ta kë yì ate sùlû, mika siwa ise yöna.

3. kane ujtè yōnà yějkuō blà kī 1 ena 2 kitule iē kē e' kawōta ichōk tō kane wese ujtèchèkesō tā kē se' siwā blēwā tā kē sō ì chekū tō blē' ùlitane ujtè kē dalō tā se' kawōta e' ujtèchōk yēsyesē.

Kitule 9

Mīkà se'pa wakpa ewàmblē sùlûē tā wes se' wakpa tō ishulē se' siwa wa. Kirërma kawōta e' dalōiōk ena ie'pa kawōta sa' kimuk iwa.es se'pa wakpa tō iyì tsatkēmī.

2. mīkà se'pa iyì shulilke shkēkipa we a e' tā kirē pa kawōta wes se' iyì' dōr e' dalōiōk ena ishulōk wes se' pa wakpa ès.

Kitule 10

Mīkà shkēkipa we a iyì wmblē se' pa tō e' shulīnā e' tā kirē kawōta wes se' siwā tō ihulē e' dalōiōk yēsyesē.

Mīkà se'pa miyāl kāl a e' tā se'pa mīkelak ikuāki kē dōr wes wishējto pa ès.

Kitule 11

Kirē siwā kawōta mīkà sō iyì kanewe sō wes mabuāl en sùlû wa e' shulōk, mīkà sō i kanewe inukōl kuēki imabuāl kuēki, e'ta. Elē mīkà kaneona siwā dōr se' ùlitaneā e'ta kē ikiānē shulē.

Kitule 12

Kā wē kī ikiānā e'tō se'tsatkōkpa wakpa e' e'taiwā kekraē se'pa ajkōnōie, ena iyì kaneuk bua'ē, se' tō ikaneweke yi tso' se' wō muk e'pa tō, iānā ès sō i sawē tā mōki se' tsatkélakidil. Mīkà iyì tsekèkēmīsō shkēkipa ulā a e'ta se' wakpa kawōta yi tō se' ujtō māweke e' kiōk ujtōie. Iānā ès kē se' wakpa sulūlmī

BLÀ II. KÉLWA

Kitulê 13

Mīkà sō yějkuō blà i' kanewe e'ta, kā blûblû pa wōki kibiē kawōta se'pa dalōiōk iskiēbutu ujtè bua'wa se'ujtō, se'sel, se' siwā ,wes se' selke kélwa kī e' dalōiōk se' wak dēl e' tsatkōk.

2. mīkà sō ichè “kèlwa”, kitulê kī 15 ena 16 ena se' tso' ichōk tō kā ùlitane, e' dōr kā sejka tso'sel,ekapì.

Kitulê 14

1. kirê kawöta se'pa ká dalôïök ena ujtêchök tó ká e' dör se'pa e'ichá e'kí se'serke, e'ki se'tsikine e' wak dël se'ichá. Añies itsat-kök míka ká wé kí ké se' ku kekraë elê tá. Ká e'kí se' bák senuk e'kí se' tó iyi ùlitane kaneok e' tsatkök darêrêê.

E'kiànga wèblê tá ká wé e'dör ena isaùk tá se'pa wese kaneblöke awia diàa.

2. ká blûblû pa wôki kibiê pa kawöta iyi dalôïök ena se'pa serkelak e'ajkônuk kos i ká dör es, ká ulitane dör se' pa ká wak dël e' tsatkök kirê siwa ena se' siwa kawöta

3. ká blûblû pa wôki kibiê pa kawöta kane yawök bua'ê míka se' wakpa miyál se' ká kí mele e' tsatkök sela a.

Kitulê 15

1. ká wañe wé kí i ká wak dël tso' kelwa ki kiànga ena kawöta ajkône bua'ëmewa. Se' pa ùlitane tó ká wak e' sawela kekraë ena sô i kanewemi wes se' kí i kiàmna ès.

2. míka kélwa tël se'wôki kibiê pa ulá a e' tá ie'pa kawöta i tso'iki selaá, ie'pa tó e' kalôwela e'tá ie'pa kawöta se'pa a ichàkök tó wes ie'pa tó ikanewemi tá se' ké sùlûlmí, ie'pa tó se'a ichàkêke tó i kanewekelakidil e' tso' se' ká a tá wes se'a sùlûnga e' ichàkök iskie. ès se'pa tó i ujtêchèmi bua'ê tá ké se' sululmí ena se'pa tó ká mé ia ô ké sô ká meia, iyi kaneie ie kanewoie, míka sô ká mé ia tá ie'pa kawöta se' a ipàtauk sela a kos i tawé ejkê.

Kitulê 16

1. kos i kité yëjkuô blàkí, se' pa ké kiàngé meneweitsa ká ikuaki a se' até wé se' tso' elô.

2. míka isuna tó moki iwake' ikiànga menewe ká ikuaki a e' tá ikiànga ichàke en bua'wa, sô ichàkekeja bua'ê iànga se'pa wá ujchena, tá iwakpa tó ibekeitse ena iwelakidil.

Ká wé meke se'pa a e' dör wes iki ibák e' su welô se'wôkibiê pa tó itsatkêke añies ena jakônekelakidil en bua'wa.

3. míka se'pa menewélakidil ká ikuaki ilê kuéki elê míka ké e' kuiæ e'ta se'kawöta minuk wé se' bák elô iànga e'kí se' serke wak dël.

4. mika kë wakè se' dëia se' kaki e'ta se'wôki kibië pa kawôta se' a kelwa muk wes se' pa ichà dör ekapì, kelwa bua'ë, kelwa tso' se' ká blûblû kì wë se' tso' ekapì, kelwa e'kì së kanëblöke wes se'ichà kì ès, se' senuke wes se'ichapa ès.

Mika se'pa patolke kelwa kueki e' ta i kiana patue wes kirë siwa tö ichë inuköl ate se' ëa ena wakpa ëa yì pa dör iwakpa e'a patauk yësyësë.

5. kiàna patue yìpa eskëu e'pa a, wes sulûnalak e'patau sela a iana ès bua'ë iate.

Kitulê 17

1. kawôta wes se' pa tö kelwa menewela e' dalöiök wes se' siwa a sö iwela ká jachikita e' dalöiök yësyësë.

2. kewe ikiàna ichàke se' pa a mika sö kelwa meneweke ena wes sö kanewela e' dalöiök ena e' kimuk.

3. kë sö ikiëkewa tö yì kiàna se' kelwa yojtsa en sulû wa, ena yì kiàna se'pa dör siala e' shaláuk, mika kë se' wá kirë siwa ujchel e' kë kiàne kiëwa ena ie'pa kawôta se' ajkônuk.

Kitulê 19

Mika kirë siwa yölke ká ujtechök ie e'ta ikawö-
ta se' pa a ichök, se' tö siwa e' kalöweke wes ie'pa ül-
itane tö ikalöwe ès, elë mika e' yöna ta ie'pa kawôta:

a) kelwa muk wes se'pa dör ès mika kelwa kì se' ku e' kë dëka se'pa ulitane kì e'muk wake'mika kë se' chöka ikì

b) kelwa muk se' wakpa ichà wak dël ès, wë kì se' kanëblöke wë se'tö ikanewela ekapì.

BLÀ III. KANEBLÖK ENA WES KANE E' DÖR

Kitulê 20

1. ká blûblû wôki pa kawôta, se' a kanë muk wes ie'pa tö kane mela iwakpa a ès, wes itël ie'pa yëjkuö kì, kanë e' kiàna më añi-
jkëë se'pa, ie'pa kawôta se' a ichök tö wes se' kanë dör ena wë se' ajkônekelakidil kanë wañë kueki, ie'pa kawôta se' a kanë yulök sejka wemabuàl.

2. ká blûblû wôki pa kawôta yëjkuö yawök se' tsatkò ie, mika se'pa wèilke selaalak kanëa, ká ikuaki ikuaki e'

ajkõnuk ena e' tsatkök bua'ë, mika ujtè wöki iki se' wèilke:
a) kane yulök, kane buàbuà ki we ki se' shköke wok.

b) kane patau k añijkëë wes kane dör ès;

c) kapöli wè a se'pa mikelak añies, se' ajkõnuk wakpa, se' apà apàikalök kaneä, ië tso' kaneä ù ie añies e' tso' se' a wañe;

d) kawöta iyi ujtechök, kawöta kirè siwa ujtechök añies ena iyi ùlitane tso' kaneä e' ujtechök ena e' kimuk añies yësyësë kos se' kane dör ès.

3. yëjkuö blà ki itso' e' kawö ta:

a) se'pa ká ki kaneblapa tso', añies kanebläpa tso' et tsini, tso' ká blüblü pa ikuaki kaneblêlä kelwa ki, kaneblapa tso' kaneblök ulä peitulê e'pa kawöta añies ajkõnuk wes yi pa tso' kaneblök kane bua'buä'a ki, ès se'pa kë sululmi ena itso' tsatkëkulêlak se' bua'ëmelak wesmabual.

b) kanebläpa dör se'pa ká ki ie'pa kaneä ta kë ikulak, sulû ena kë ikulak iyi tsikilwa e' omik ena iyi kapöli sülûsi esè omik;

c) kaneblapa tso se'pa ká a kë ku kaneblök en sülû wa, ena mika inärke ikaneä e tsatkök bua'ë e' yöki

d) kaneblapa tso se'pa ká a kawöta añies, iyi ulitane tso' e' dör ie'pa a añies ena wèblapa ena alakölpa e' tsatkëke añies ujtè ena se'aùmbLö sulüë yöki.

4. iyi pali yawékesö, ena ká blüblü wöki pa kawöta iyi èse we-balök iàna ta wes se' kaneblöke inuköl kueki e' tsatkök bua'ë ke kraë.

làna ta iyi tso' yëjkuö i blà ki e' ujtè yëna bua'ë ena i kaneona yësyësë.

BLÀ IV.ĚYÀWÖK TSAWÖ WA , STĚ, İYİ WE TSO' KA A.

Kitulê 21

Se' pa tso' ká ki e' kawö ta tsawö sauk wes ie'pa ùlitane tö iwe es.

Kitulê 22

1. Tsawö kane kiàna weblê iàna se'pa tö tsawö sawe en wa, wöki pa ùlitane tö se' a e' yulêke sela se' a tsawö sawoie.

2. mika tsawö sawoie yöna pali e'ta, kê e' dili se' pa a se' wöki kibiê kawöta se'pa a tsawö yulök wes se' ki ikiàna ès.

Se' tsawö welê kiàna menewe we se'pa tö ichè ekapi.

3. kane tsawö i' kawöta i yawök wes se' inuköl dör, wes se' sél ès ena i saük tö iê kiàna se' ki ena wes se' ki ikina. iyi ulitane yawèke se' pa ta, kewe e' kiàna ichàkè tö wes ie'pa serkelak ena wes ie'pa a idili.

Se'pa kawöta kane èse kalöuk se' ulà a iànata se' tö ikaneweke wes se' ki ikiàna ès.

Mika se' ki ikiàna e'ta.

Kitulê 23

1. stê, iyi kane wekesö se' ká a ena se' ù a inuköl kalöwoie senoie ká a, iyiwak kalöuk, nima kalük, yëria, e' kiàna sawe tö e' dör bua'è senoie se' pa a. se' pa wökibiê pa kawö ta iyi ulitane èse ajkönuk ena iyi èse kimuk kekraè iana se'pa serke bua'è.

Mika iyi èse sülülke ta se' kawö ta ie'pa a ichök tö se' kimu wa.

2. wes se'pa ki kiàna, kawöta tòtò iyawök, mika kiàna e' ta, se' kimuk iyi bua'bua' wa elê ta ewa kê se' sülülmi ena se' kimuk iana ta i yawèkesö ewa iépa tö se' kimeke se' a yawöie tòtò añi-jkëè.

BLÀ V. SE'AJKÖNUK ENA SE' APÀ SAÜK.

Kitulê 24

ká blüblü wöki pa kawöta se' ajkönuk añijkëè, wes ie'pa añijköne la ekapi, ena kê yì sibilkü se' pa ta.

Kitulê 25

ká blüblü wöki pa kawöta se' a kapöli yulök wes se' ki kiàna ès, se'apà sawoie ena se' tsatkoie bua'è, se' wakpa mike en bua'wa se' e buàuk

ès se' tülül bua'ë se'wõkì ena apà wañe tso' bua'ëmewa.

Kapöli wè pa kawöta ewõök ká wañe ta.

Kapöli we ì'pa kawöta se' a ichàkòk ena wës se'pa kì ikiàna, saùk tò wës se' inukòl mìtsel, wë se' serke wës se' siwa dör, ena wës se etsatkömi, wës se' kapöli wak dël wa se' ebuàuke.

3. Apàiklòk wakpa kawöta se' sauk ena kanë muk se'pa ká wakpa a, iyì wèblòk kewe ta tò bua'ë tso' ena se' aňl mìtsel yimabual ta yì pa tò se' kimela e'pa ta.

4. kapöli meke ùlitane a kiàna ichàke kewe yipa tò meke e' a ena saùk wës se'pa ichà dör ta se' kì i kiàlmì ká blùblù kì

BLÀ VI. TSAWÖ ENA IYÌ BIYÖCHÖKBLA

Kitulê 26

ká blùblù wõki pa kawöta se'pa a tsawö muk wës ie'pa tò tsawö sawela ès aňijkëë, ká wañe a tsawö muk yësyësë iàna se' yõna bua'ë siwa wa.

Kitulê 27

Kanëblàpa tò tsawö saweke e' kawöta tsawö yawök bua'ë, kewe se'pa a ichàkèke ta wës se' kì i kiàna, tsawö e' kawöta se' siwa, wës se'dör, se' dlò wës se' serke i kiàna se' kì e' kawö ta e' shtàuk selà se' pa a sengoie bua'ë ena se' sël e' dör bua'ë aňies.

2. tsawö wõki kibië pa kawöta se' a ichàkòk ena se' pa ta kanëblòk aňijkëë tsawö yawököl ie, mika se' ètkèwa yawök ta iate bua'ë wës bö i sawe ekapì, es se' yõrmì bua'ë tsawö dikia, mika kiàna ta aňijkëë se' etkèwa iyàwök.

3. aňies ta ká blùblù wõki pa kawöta saùk tò se'pa tsawö we yawèke iwa so ibiyöchèke ena se'pa tsawö wak dël e' sauk, mika isuna tò moki tsawö yõna, e'yawèke mika ichàkina ká wañe e' ta iyì kaneweke wës se'pa kì kiàna ès.

Kitulê 28

1. En bua'wa, ká blùblù wõki pa kawöta se' pa a tsawö ajkàchök ena tsawö aritsuk se' wakpa ès mika kè e' ku' età se' ká blùblù wõki pa kawöta ichàkòk se'pa a, iàna sò isawe tò wës so ikanewemi ujte e' yawököl ie.

2. ká blûblû wôki pa kawôta kane yawök iàna se' pa tō kirë ujto mawë bua'ë, ká blûblû wë a se' tso' e' ujto mauk.

3. ká blûblû wôki pa kawôta se'pa ujto ajkônuk sela a ena ichök ká ùlitane a tō ikawôta e'mauk ena ichök kekraë.

Kitulê 29

ká blûblû wôki pa kawôta se'pa alâtsitsi tsawö muk ena ajkâchök iàna ès se'pa mike kane ùlitane yawök se' ká ena se' ká ikuaki blûblû a.

Kitulê 30

1. ká blûblû wôki pa kawôta iyi' yawök wes se' sel se' ká ès, se' a iyi' ajkâchök wë se kiàna sawë mika kane kiàna sawë, tsawö kiàna sawë, kapöli kiàna sawë, ena iyi' ùlitane tso' yëjkuö i' ki e' kaneuk sela a.

2. mika ikiàna ta yëjkuö kiàna ishtë se'pa wakpa ie, ena añies ichök tō se' wakpa ie wes ujtolak ká ikuaki ikuaki ki ès.

Kitulê 31.

ká blûblû wôki pa kawôta iyi' yawök tsawö ie bua'ë ká ùlitane ki, elë yì tso' se'pa e tsinët e'pa a kewë, ès sō kane yawë añijkëë ká ki ena ì sùlûna e' skëu sō.

Kos yëjkuö tso' kitulê e' kiàna tsemi ká wañë a iàna tsawö sawesö selâqlâk añijkëë, ká wë ki ikiàna e' a imekë sela a tsawö sawoie.

BLÀ VII. AÑI KIMUK WESHÀ SE' KÀ DÖWÀ ENA YÌ TSO'Ë'.

Kitulê 32.

ká blûblû wôki pa kawôta ujte yawök, añies ká blûblû bànet pa ta, se'pa kimoie ena ena wes se' añi ujtömi sela a bua'ë se' wakpa ta wë se' ká dömi dö elö iyi' ùlitane yawëkesö, se'siwa ena se' ká wak dël e' kimoie wañë.

BLÀ VIII. KANEBLÖKBLÀ

Kitulê 33.

ká blûblû shkëkipa kawôta yëjkuö i kaneuk yësyësë wes itso' kitulê ie, ie'pa kawôta isaük tō wökìpablà tso' kaneuk bua'ë, welö se'pa kè sùlûna, kaneblökpa kawôta e' yawök bua'ë ena sela a

wes yějkuö k_i itso' ès ena itso'lâk ikaneuk sejkà.

2. i' è tsékem_i kan_e ùlitane tō:

a) i kemuk at, ishkëwë', iyawök, ena isauk ta idilì, ùlitane_{ta}lâk ká we k_i ikiàna e'pa ta, e'kaneuk yějkuö i'k_i;

b) Siwa yawèke se' shkëk_ipa tō wañelâk se'pa ká ikuaki ta iyì kos tso' e' kaneuk bua'ë.

BLÀ IX. KANĒ YAWÖK ĒN BUA'WA.

Kitulê 34.

Wes ká blûblû pa dör ès yějkuö i' kaneweke, wes se' wak dël dör e' yawèke bua'ë ,ena wes se' shkõm_i yësyësë.

Kitulê 35.

i' è tso' yějkuö i' k_i e' kaneweke bua'ë, ke ikiàne kanewe ilè tset-kòie, sô iweke bua'ë yësyësë wes iyì ùlitane tso' ès, iyì tso' ká blûblû bân_et k_i e' añies wes siwa ikuaki tso' e' wô saúk bua'ë.

BLÀ X. YĚJKUÖ BLÀ BATÀ

Kitulê 36.

Yějkuö i' tō yějkuö se'pa ùlitane 1957 saweke tsatkòie.

Kitulê 37

Ujtè batà i' ke at_e yějkuö blûblû k_i ena Director General de la Oficina Internacional del Trabajo.e' tō yějkuö i' batà saweke sela a.

Kitulê 38

1. yějkuö blûblû i' tō kan_e yawèke yitō kan_eblâpa wõki (Organización Internacional del Trabajo) e' wõki kibiè tō i ùlâts itō mekat-kè.

2. yějkuö blû blû i' kaneweketkè mika siwö böt tkà e'ta ena mika wõki kibiè tō i ùlâts itō mekatkè e'ta.

3. e'ta yějkuö blû blû i' kaneweketkèsö, yipa tso', siwö dabòm k_i böt eukõk_i mika iwõki kibiè tō i ùlâts itō mekatkè e'ta.

Kitulê 39

1. yì tso' yějkuö i' saùk e' tò ibiyöchèla mika i ke ena e'ta e' dör Dawás dabòm blàki, mika ibiyöyèna e'ta iwökip kibiè kanablàpa wak (Oficina Internacional del Trabajo), iboyöyèna e'kè taweta, dö Dawás èt tká e'ta.

2. yì tò yějkuö i' kanewela, Dawás èt kàtké mika i ena Dawás dabòm blàki wes sò ichè kewé. Kè iwa iyöne, e'ta ikanewemele Dawás dabòm blàki mele. Mika iena ta ikiàna yàwemele pàlimele ès iate kitulè yějkuö blá i'ki.

Kitulê 40.

Kaneblà wöki tò sela a yì kaneblöke yějkuö i'ki e'a ibiyöchök tò yìpa tò ibiyöchèla mika iena mika ujtèchèlàkidil e'ta ena wes kaneblapa mìlwèlak, sela a.

2. mika ibiyöyèna bötökicha ta, kanebla wöki kibiè pa tò sejka yi tso' i kaneuk e' a ichök tò mika ta sò yějkuö blùblù i' kaneweketkè sò.

Kitulê 41.

Kaneblà wöki kibiè tò ibiyöchèke Secretario General de las Naciones Unidas. Tò wes yějkuö mitsel ena wes i kite 102 Carta de las Naciones Unidas, ibiyöchök tò wes iyì ùlitane tköke ká sela a ki

Kitulê 42

Mika ikiàna tò Consejo de Administración de la Oficina Internacional del Trabajo (kane wöki blà ki tò kanewelaè tò wes sò yějkuö blùblù e' kaneweke, ena sò saweke tò wes iate ena wes sò kane batà ate sela a idil ichök tò wes iate tsatkiè.

Kitulê 43

1. sò i sawe tò mika ibiyöyèna ta yějkuö blùblù yawèkemele ilè kè yöne bua'è eukeki:

a) iaritsukmele kaneblàpa eköl kueki, yějkuö pali e' tò, ipso jure, yějkuö blùblù i' ichöjka, ke mika ta we ikite 39, kekraè yi tò isaweke e tò i wèblè.

b) mika i yöna ta ká e' wa iena ta ès iate dö mika iskè yönamele, elè ta e' kewa ta yi' tso' ikaneuk e' e' tò ibiyöchèke.

2. yějkuö blûblû i' shkôlaë k_o k_os mabuàl, w_es itso' ekàpì, yì pa
tö isaweke ena yìpa tso' ikaneuk e'pa tö yějkuö i' shkôweke.

Kitulê 44

Yějkuö i' tso' inglesa ena francesa e' añies dìlì bua'ë m_e w_a.

K_e m_uk añijkë ë ,dabòm k_i dabòm k_i tèryöl k_i sulitu. (N.169) se'
pa ena ká blûblû pa tsatkök kekraë ena tsàtkië.

Ujtö dör(BRIBRI)

CONSULTA
INDIGENA
COSTA RICA